

СТАНОВИЩЕ

от проф. д-р Димитър Карастоянов, ИИКТ-БАН

на дисертационен труд за присъждане на образователната и научна степен „доктор”
на тема „**Прогнозиране на времеви редове с изкуствени невронни мрежи**”
в област на висше образование 5. „Технически науки“
професионално направление 5.3. "Комуникационна и компютърна техника"
докторска програма "Комуникационни мрежи и системи"
автор: Петър Росенов Томов
научен ръководител: проф. д-р. Владимир Монов

1. Актуалност на проблема

Невронните мрежи постигат голяма популярност в последните десетилетия. В частност те се ползват при описание и анализ на видове времеви редове, често чрез насочени тегловни графи и слоеве. Сред използваните технологии, съществена е ролята на ИКТ. Тематиката на дисертацията е актуална. Докторантът демонстрира познаване на състоянието на проблема и цитира световни подходи и решения.

Целта на дисертационния труд е да се предложат хибридни алгоритми за ускоряване на обучението при изкуствени невронни мрежи от тип многослоен перцептрон за целите на прогнозирането на времеви редове.

Има съответствие между поставената цел и задачи, избраната методика на изследване и заявените приноси.

2. Обща характеристика на дисертационния труд

Дисертацията е вобем 157 страници, структурирани в увод, 4 глави, заключение, приноси, списък на публикации, библиография и 1 приложение. Използвани са 134 литературни източници.

В първа глава е направен обзор, анализ и систематизация на различни алгоритми за обучение на изкуствени невронни мрежи. Представени са възможностите за обучение на изкуствени невронни мрежи.

Във втора глава са изследвани алгоритмите при обучението на изкуствени невронни мрежи от тип многослоен перцептрон. Предложени са модификации на някои от алгоритмите, които са приложими при прогнозирането на времеви редове.

В трета глава е представена софтуерна архитектура и са предложени обектно-ориентиран модел, релационен модел, комуникационните протоколи и графичен потребителски интерфейс.

В четвърта глава са описани проведените експерименти и получените резултати. Анализирани са производителност и допуснатата грешка.

3. Характеристика и оценка на приносите в дисертационния труд

Изследванията в дисертацията са насочени към алгоритми за обучение на изкуствени невронни мрежи от тип многослоен перцептрон. Докторантът е успял да анализира, обобщи и интегрира съвременните информационни и комуникационни технологии, необходими за

програмна реализация на предложените хибридни алгоритми. Налице е съответствие на избраната методика на изследване с поставената цел и задачи на дисертационния труд. Считам, че докторантът се е справил успешно с поставените цели и задачи на дисертацията и **оценявам положително** получените резултати и приноси като предимно **научно-приложни**.

4. Публикации на дисертанта по темата на дисертационния труд

Дисертацията се основава на 11 научни публикации, от които 3 са в списания и 8 са от материали на конференции. 2 от публикациите са самостоятелни, а в други 6 докторантът е на първо място. Това ми дава основание да направя извода, че повечето са подготвени от докторанта.

5. Използване на получените резултати

Получените резултати биха могли да се използват в изкуствени невронни мрежи за управление на автономни системи, прогнозиране на присъствие и работно натоварване на служители, при извършване на преброяване на населението и др..

6. Критични бележки и препоръки

В дисертацията са допуснати малки синтактически, граматически и технически грешки, както и такива при номерирането.

Неточностите не омаловажават приносите на дисертацията, но би трябвало авторът да е по-прецизен при публикуване на бъдещите си резултати.

7. Заключение

Дисертацията отговаря на условията на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Правилника за специфичните условия в ИИКТ-БАН. Дисертационният труд съдържа научно-приложни резултати с иновативен характер, които оценявам **положително**. Кандидатът демонстрира способност за самостоятелни изследвания. **Убедено препоръчвам на Уважаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор“ на Петър Росенов Томов в област на висше образование 5. Технически науки, професионално направление 5.3. Комуникационна и компютърна техника, по докторска програма „Компютърни мрежи и системи“.**

14.06.2022

Член н

На основание

ЗЗЛД